Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I. Ser. XXXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

tetigerit picē coinq̄nabit̄ ab ea. Itē Iſaie
lij. Recedite recedite. abite. pollutū nolite
tāgere. Itē in pſ. dr. Supbo ocl'o ⁊ inſati/
abili corde cū h̄ nō edebā. Et apl's. j. Cor.
v. di. Si q̄s frater noiat̄ fornicator inter
vos. cū hmōi nec cibū ſumere debetis. Ad
iſta breuiter rn̄deo. q̄ duplex eſt cohabita
tio bonoꝝ cū malis. Quidā corpe tm̄ i hu
manis actib⁹ licitis. vt in ↄtractib⁹ ⁊ alijs ho
neſtis. Quidā corpe ⁊ mente. vt i actib⁹ eo/
rū puerſis ⁊ ↄſuetudinib⁹ aut morib⁹ dete
ſtandis. Tūc dico q̄ dn̄s p oīs ſcpturas
phibet cohabitiōem bonoꝝ cū mal' corpe
ſimul ⁊ mēte. ne eis ↄſentiāt in aliq̄b⁹ pra/
uis morib⁹. Et h̄ dicūt ſcripture. recedite
ſcȝ mēte. ſicut dauid noluit cōicare mente
ſupbis ⁊ auaris. Et qd̄ dicit de pice. verꝫ ē
q̄ difficile ē euadere ↄtagiū tangēti picē. nō
tn̄ eſt impoſſibile. Vn̄ pfectis ⁊ firmis i ſan
ctitate. facile eſt cōicare puerſis. licȝ impfe/
ctis videat̄ difficile. non tn̄ ipoſſibile. Pau
lus aūt phibet ſumere cibū cū fornicarijs
manifeſtis. p ſniam eccl'ie pciſis. nō aūt oc/
cultis. Vn̄ in ſignū h⁹ dn̄s cū iuda occulto
ſuo traditore mādu cauit. Iuxta illd̄. Qui
intingit mecū manū in parabſidē. Hinc ē
q̄ dicit Inno. expōnēs illud de xp̄o pſ. c.
Nō adheſit mihi cor prauū. Dicit cor pra/
uū ſcȝ iude nō adheſit mihi i amore. quia
ipm nō dilexi. declinātez a me malignū. nō
cognoſcebā. i. nō approbabam. Et ſeq̄tur.
Supbo ocl'o ⁊ inſatiabili corde. i. cū iuda
q̄ hēbat oculū ſupbū. eo q̄ noluit regule et
legi ſubijci ſaluatoris. ⁊ cor inſatiabile p cu/
piditatē. q̄ fecit eū vendere ſaluatorē mūdi
cū hoc nō edebā. Nō dicit nō edebat mecū
q2 edebat corpaliter. ſed dicit cū h̄ nō ede/
bam. q2 nō me ei ſocialē ⁊ ↄſentaneū exhi/
bebam. licet patiēter ſuſtinerē q̄ ederet pa
nes meos mecū. Sed alijs diſcipul' me ſo
cialē exhibebā. q2 placebat mihi eoꝝ ſocie
tas. Hec Inno. Ex his infero q̄ licȝ infir/
mis difficile ē ↄuerſari mal'. pꝑter timorez
ruine ⁊ ↄtamiatōis. tn̄ pfectis ⁊ firmis in fi
de. vtile ē pꝑter lucrādū eos aut arguēduȝ
eoꝝ mala. Sic fecit dn̄s iude. quē vt auer
teret a praua intentiōe voluit ↄuerſari ſecū.
Sic multi ſcti legūtur int' malos ↄuerſa/
ri. Nā loth caſt⁹ fuit i ſodo. Gen. xiij. ⁊ noe
in generatōe ſua q̄ mala erat iuſt⁹ vixit Ge
neſ. vij. Ioſeph q̄ȝ i egypto caſt⁹ pmanſit.
Gen. xxxix. Sic ſamuel iter filios bely peſ

ſimos ſcūs extitit. j. Re. ij. Sic iter idola/
tras peſſimos. vij. milia viroꝝ remāſerūt in
tacta. iij. Re. xix. Sic thobias inter alios
idolatras māſit deicola Thob. j. Sic hie
remias int' peſſimos detractores vitatē n̄
tacuit Hiere. xliij. Et ezechiel iter icredu
los ⁊ ſubuerſores hitaſſe mēorat̄ Ezech. ij.
Ex q̄b⁹ videt̄ bōis ⁊ pfectis malicia ipioꝝ n̄
obeſſe. dūmō recedāt ab eis mētalit'. ⁊ ſi ha
bitēt corpal'r. Vn̄ duob⁹ modis n̄ te macu
lat malū. Si aut n̄ ↄſentis aut redarguis.
xxiij. q. iiij. a mal'. Sed h̄ pulſat q̄ſtio aim
Vtrū i aliq̄ caſu mali pn̄t deleri de hac vi
ta. Ad q̄d rn̄deo. q̄ mali ſūt duplices. Aut
eni ſūt publici ⁊ p eccīaȝ pciſi. aut occulti ⁊
ab eccīa tolerati. In p'o caſu dr. Malefi
cos n̄ patiaris viuere ſup trā Exo. xxij. In
ſcd̄o caſu dr. Tu bon⁹ tolera malū. q2 abel
eſſe rēnuit quē cayn malicia n̄ exercet. inq̄t
Gre. ſup Ezech. omel'. ix. xxiij. q. iiij. Tu bo
n⁹. Sic iudā dn̄s tolerauit. In pl'ib⁹ ḡ ca/
ſib⁹ mali tolerant̄. P'o ſi ē difficile ſegre/
gare malos a bonis. ⁊ tūc tolerādi ſunt. ne
boni ⁊ inocētes ſil' peant. xxiij. q. iiij. q̄uis.
Vn̄ theodoſi⁹ ipator ḡuit' fuit rephenſus
p btm̄ Amb. q̄ inocētes cū iniq̄s ⁊ ſcelera/
tis ſil' occiderat. Scd̄o q̄ndiu mali p iudi/
ciū eccīe nō publicant̄. ij. q. j. Multi circa
pncipiū. Et d̄ cohitatōe clicoꝝ. vīa. i. c. vl.
xv. q. vl. ca. vlt. Tertio tolerādi ſūt vbi eoꝝ
correctō n̄ deſpat̄. xxiij. q. iiij. c. j. Quarto ſi
eoꝝ pctā nō ſūt maifeſta. xi. q. j. nolite. ij. q. j.
multi. Quito ſi ex eoꝝ pturbatōe pax eccīe
vl'is n̄ turbat̄. xxiij. q. iiij. tu bon⁹. q2 pꝑ pi
ſces malos rhetia n̄ ſūt rūpēda. neq̄ȝ pꝑter
hedos grex deſerend⁹. neq̄ȝ pꝑ paleā area
relinq̄nda. xxiij. q. ij. q̄ſq̄s. Nō ſūt ḡ indiffe
rent' deſerēdi mali. ſȝ patient' tolerādi. q̄n
nus de malo ad bonū q̄nq̄ȝ ↄuerſi poſſint
nobiſcū puenire ad patriaȝ claritatis eter/
ne. Ad quam nos ⁊c.

Dn̄ica q̄nta p⁹ oc. epi. I. Ser. XXXI.

Confiteor tibi pa

ter dn̄e celi ⁊ tre Math. xi. Luc.
Dn̄ica prima pcedēti ſcā mr̄ ec/
cleſia poſuit nob ſalutiferā doctrinaȝ nr̄i
ſaluatoris i parabola ſemis. nūc i iſta dn̄i
ca pn̄ti pponit nob quib⁹ a chriſto iſta do/
ctrina reuelatur. ⁊ q̄ ſunt digni reuelatōis
doctrine celeſtis. quia tm̄ humiles. Hi eni
ſunt ſpeciales diſcipuli chriſti. ſibi eterna/

liter a deo dari. Unde Gloſa ſup illud Jo
hannis. vj Hec eſt voluntas patris mei q
miſit me. vt omne quod dedit mihi nō per/
dam ex eo. Dicit interlinearis. Chriſto da
tus eſt tm̄ humilis. Et ſequitur ibidem. de ti
mentibꝫ perit. de humilibꝫ nihil. Unde ſal
uator Math. xviij. dicit. non eſt volūtas
dei vt perdatur vnus de puſillis iſtis. vbi
Gloſa Hieronymi dicit. Sola hūilitas ē
ſignū imitationis dei. Et ſm Gregoriuz.
Sicut euidentiſſimū ſignum reprobor ū
eſt ſuperbia. ita electorū humilitas. Unde
Jacobi. iiij. dicit. Et. j. Pe. v. Humilibꝫ au
tem dat gratiam ſuam. Et Yſaie. lxvj. Ad
quem reſpiciā niſi ad humilem. In ſignū
aūt huius dei filiꝰ allectus humilitate vir
ginis glorioſe deſcendere dignatus eſt ad
homīes Iuxta illud Luce. j. Reſpexit hu
militatem ancille ſue. Talibꝫ etiā dominꝰ
ſpecialiter reuelare dignatꝰ eſt ſuorum ſe/
cretorū myſteria a ſeculis abſcondita. Unn̄
in Pſalmo. Intellectū dat paruulis. Glo/
ſa. i. humilibꝫ. Ideoqꝫ dei filiꝰ agens grati
as deo patri ꝓ talibus dicit in euangelio
ꝑſenti. In illo tempore. Reſpondēs ieſus
dixit. Confiteor tibi pater domine celi et
terre. Iſte eſt textus iſtiꝰ euangelij. in quo
ſignanter audiuimꝰ ꝙ veritas ſacre doctri
ne reuelatur a deo humilibꝫ. Ut igitur reue/
letur nobis a deo patre ꝑ eius vnigenituz
filiū ante om̄ia gratiam eiꝰ poſtulemꝰ ſine
qua indigni ad talia om̄ia ſumus. Un̄ Ja
cobi. j. dicit. Si q̄s indiget ſapiētia. poſtu/
let eam a deo. Chriſtus aūt eſt ſapientia ꝛ
virtus dei patris. vt dicit. i. Corinth. i. ꝛ. ij.
ꝛ ad Roma. xi. Hinc Bern̄. ſup Canti. ſer
mone. xxij. dicit. Incaſſuz quis laborat in
acq̄ſitione virtutum ꝛ ſcientiarū ſi aliūde
ſperandas eas putet q̄ꝫ a domino virtutū.
cuius doctrina ſeminariuz eſt prudentie.
Unde ſoli illi prudentes ſunt dicendi qui
eius doctrina imbuti ſūt. Hec ille. Quod
vt facilius impetremus ad matrez gratie
virginem glorioſam. cui reuelata ſunt ſe/
creta celeſtia recurramus omnes. dicētes
voce amena. Aue maria gratia plena do.

¶ In euangelio ꝑſenti tria deſcribuntur.
Primo diuina ſapientia a ſapientibus ab
ſconſa humilibꝫ manifeſtata oſtendit cum
dicit. Confiteor tibi pater dn̄e ꝛc. Secun
do eterna refectio laborantibꝫ in peniten/
tia ꝓmittitur. cū dicit. venite ad me. Ter/
tio iugū legis diuine ſuaue eſſe ꝓhibetur.
cū concludit. Iugū enim meū ſuaue ꝛc.

Dixi primo ꝙ in prima ¶ A
parte euāgelij ſa/
pientia diuina ſapientibꝫ abſconſa humi/
libus manifeſtata oſtendit. cū dicit. Con/
fiteor. Premittit aūt hic determīatio tem
poris. cū dicit. In illo tp̄e. Reſpondens ie
ſus. Iſtud factū eſt anno ꝑdicationis pri/
mo. poſtq̄ꝫ xp̄s deſignauerat ſeptuaginta
diſcipulos. ꝛ eos miſiſſet ad predicandū.
q̄ reuerſi a ꝑdicatione dixerūt xp̄o. Domi
ne. etiaz demonia ſubijciunt nobis. quod
reꝑhendit ſtatim et dixit. Nolite gaudere
ꝙ demonia vobis ſubijciunt. ſed gaudete
ꝙ nomīa veſtra ſcripta ſunt in celis. ita di/
citur Luce. x. Et q̄a iterum ꝙ apoſtoli erāt
in ꝑdicatione alibi. xp̄us ꝑdicauit iudeis.
cū tamē ꝑdicatiōem eiꝰ reiecerūt turpiter.
quorū penam xp̄s dixit fore maiorē in in/
ferno q̄ntū ad peccatū incredulitatis q̄ꝫ ſo
domitarū. vt patet ibidem modicuz ante.
Poſtq̄ꝫ aūt exprobraſſet iudeis ꝙ eiꝰ ꝑdi/
cationē repuliſſent. in illo tp̄e Reſpōdens
ieſus ſcꝫ tacite q̄ſtioni quā potuiſſent face/
re xp̄o. ſcilicet q̄re ꝑdicaſſet nō crediturīs.
ꝛ non ꝑdicaſſet crediturīs. Gloſa tamē di
cit ꝙ reſpondet illi queſtioni. Que ē ratio
ꝙ ꝓplus iudaicus vniꝰ dei cultor filiuz dei
in carnē venientem reiecit. quē gentilitas
tam prone recepit. Huic ergo obiectiōi re
ſpondens dicit. Confiteor tibi pater. i. glo
riam tuā declaro ſm Lyraz. Gratias tibi
ago ꝛ in te exulto ſm Hoꝛram. Un̄ Luc. x.
dicit ꝙ in illa hora ieſus exultauit in ſpiri
tuſancto ꝛ dixit. Confiteor tibi. ꝑ deuotaz
laudem. pater. ꝑ eternā generationez. dn̄e
celi ꝛ terre. ꝑ temporalē creationē. Primuz
eſt cōtra Sabellium ꝯfundentē ꝑſonas.
Dic aūt diſtinguit vna ab alia. q̄a vna cō/
fitetur alteri. in q̄ patet pluralitas ꝑſonaruz.
Scd̄m eſt ꝯtra Arriū. q̄ negauit xp̄m dei
filiū ꝑ naturaz. q̄a vocat eū patrem. q̄ ꝓprie
ſic dicit ꝑ generationez. Tertiū eſt contra
Manicheuz. q̄ ponebat duo ꝑncipia. illa
ſenſibilia dicens a malo deo. ꝛ celeſtia a bo
no. Cōtra hoc dicit. hic deꝰ idem celi ꝛ ter
re. i. creature ſuꝑioris ꝛ inferiorꝫ. q̄r abſcō/
diſti. Ecce ratio ꝯfeſſiōis ſiue gratiaꝝ acti
onis. ſcꝫ reuelatio veritatꝫ ipſis paruulꝫ. Et
hec facta ē ꝑ miſcd̄iaz. ꝛ ꝑ oppoſitū abſcon
ſio veritatꝫ facta ē ſuꝑbis. ꝛ h̄ ꝓpt iuſticiaz.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et preponitur abſcōſio veritatis. quia ſu
perbi iudei verbū veritatis repulerūt. q̄d
poſtmodū gentiles humiles receperunt.
vt habetur Actuū. xiij. dicit ergo. Abſcon
diſti hec archana fidei ⁊ ſapientie tue. que
in aduentu filij tui ſunt impleta. a ſapienti
bus ⁊ prudentibꝫ. ſcilicet ſcribis ⁊ phariſe
is ſm ſuā reputationē ſcilicet. ſapientibꝫ
in credēdis. ⁊ prudentibꝫ in agēdis. vel ſa/
pientibꝫ in lege vel prophetis. ⁊ prudētibꝫ
in mūdanis. vel ſapientibꝫ ⁊ prudentibus
ſm ſuperficiem exteriorē. vel ſm humanā
philoſophiā. de qua. j. ad Corith. j. Stul/
tam fecit deus ſapientiā huiꝰ mūdi. Hec
autē eſt triplex. ſcꝫ animalis terrena ⁊ dia/
bolica Jaco. iij. Animalis in voluptuoſis
⁊ luxurioſis. terrena in cupidis et auaris.
diabolica in ſuperbis et ambitioſis. Et a
talibꝫ abſconſa eſt diuina ſapiētia. quia iſti
ſunt ſapiētes in oculis ſuis tantū nō ſim/
pliciter. et reuelaſti ea paruulis. i. humili/
bus. ⁊ intellectū ſuū in obſequiū fidei ca/
ptiuantibꝫ. Ecce ergo depreſſio ſuperboꝝ
⁊ exaltatio humiliū. Et patet hic ſm Lyrā
ꝙ cauſa ex parte credentiū fuit humilitas
eorū. que ad ſapientiam diſponit. vt dicit
Prouerb. xj. Ubi humilitas ibi ſapientia
Ex parte aūt non credentium. eſt eorū ſu/
perbia. q̄ eſt intellectus excecatiua. Sꝫ ex
parte dei cauſa fuit ſimplex volūtas diui/
na. Et hoc eſt q̄d ſubdit. Ita pater q̄niam
ſic placitū fuit ante te. ante quē nihil iniu/
ſtum placere poteſt. Nullā vero aliam ra/
tionem reddere voluit filius dei. q̄re illos
reprobauerit. ⁊ hos elegerit niſi ſolū bene
placitū patris. in exemplum. vt ſecreta dei
diſcutere non preſumamꝰ in cōfuſionē il
lorū qui de ſecretis dei volūt querere ra/
tionē. cū dicit Augꝰ. de ciuitate dei. Nimi/
rum que fiūt ſola volūtas eſt ratio facien/
tis. Uerūtamē ⁊ ſi cauſa huiꝰ reprobatio/
nis vel electionis aſſignari nō poſſit i ſpe/
ciali poteſt tamē in generali ſm Lyrā. Ut
ſcꝫ in electis dei. appareat dei miſericordia. i ma
lis aūt iuſticia. Quia ſicut ad gloriā regis
terreni nō ſolū pertinet aula in q̄ ſtrennui
milites honorant̄. ſed etiam patibulū in q̄
malefactores puniant̄. Sic ad gloriam re
gis celeſtis nō ſolū pertinet p̄miatio bono
rū. ſed etiam punitio reproborū. In ſpeci/
ali tamē non poteſt ratio aſſignari ex par/
te dei q̄re iſtū eligat et iſtum dimittat. niſi
ſimplex eiꝰ volūtas. vt dicit Augꝰ. ſup Jo
hannem. Quare iſtū trahat. illū nō dimit/
tat. noli velle diiudicare. ſi non vis errare.
(B) Sed diceres. tamē gaudere de ex/
cecatione hominū infideliū malū eſt. Re/
ſpondeo ſm Criſo. Chriſtus nō agit gra/
tias de abſconſione. ſed de reuelatōne tm̄.
Omnia mihi tradita ſunt a p̄re meo. Jſtud
cōtinuat̄ ſic ad precedentē clauſulam. Di/
xit eni primo ꝙ cauſa illius reuelationis
ꝓpria ⁊ immediata fuit voluntas patris. ne
putetur ꝙ etiā filius nihil operet̄ ad hoc
ideo ponit ſe vt cauſā mediā. Chriſtꝰ eni
eſt ꝑ quē omnis ꝓceſſus gratie deriuat̄ ad
nos. ⁊ hoc eſt q̄d dicit. Omnia mihi tradita
ſunt a patre meo. Hoc verū eſt tam ſm na
turā diuinā. ſm quā habet eſſe a patre. ⁊ ꝑ
ꝯſequens ⁊ poſſe. licet habeat idem eſſe et
poſſe cū ip̄o. ⁊ ſic omnia tradita ſunt ſibi ab
eterno. Scdm̄ autē naturā humanā om/
nia tradita ſūt in poteſtate xp̄i. ⁊ ideo a pa/
tre. Et hoc dupliciter Uno modo q̄ ad au
ctoritatem. ⁊ ſic omnia ſubdita ſunt ſibi ab
inſtanti cōceptionis. qꝛ eo ip̄o quo natura
humana verbo eſt vnita omnia creata ſunt
ſubdita xp̄o ⁊ pedibꝫ eius. Alio modo q̄n/
tum ad effectū. ⁊ ſic in iudicio omnia erunt
ſubdita chriſto ⁊ pedibus eiꝰ quādo perfe
cte implebitur volūtas eius in omnibus. vt
dicit̄ ad Hebre. ij. Sed que omnia. dicit
Horra. Omnia ſcilicet ſecreta. ſuperiora. in
feriora ⁊ media. celeſtia. terreſtria ⁊ iferna/
lia. corporalia. ſpiritualia. ⁊ vtriſqꝫ cōiun/
cta. que omnia tradita ſunt xp̄o. ad crean/
dum ⁊ recreandū ⁊ ad glorificandum. vel
omnia etiā increata eſſentialia. eternalia et
ſpiritualia. vt potentia. ſapiētia ⁊ bonitas
⁊ eternitas. que dicit plura ꝓpter diuerſos
modos ſignificādi. q̄ oīa tradita ſunt filio
a p̄re ꝑ generationē. cū ſibi cōſubſtantialē
genuit omnia poſſidentem ſm Rabanum.
Omnia ergo. i. dominiū ſup omnia vel noti/
ciam omnium. Habuit enim chriſtus om
nium ſcientiam. et ſi non omnium poten/
tiam que creature dari non poterat. Se/
quitur. Et nemo nouit filium niſi pater.
Hic xp̄s oſtendit fore cauſam huius reue
lationis. quia noticiam habet huius ⁊ ma
iorum. et hoc a patre. Quia nullus eſt in
trinitate gradus. nihil prius aut poſteriꝰ
nihil maius aut minꝰ. et iō oſtēdit ſciā ſ eq̄/
lē eſſe p̄ris ⁊ filij dicēs. Neo nouit filiū niſi

pater. Nemo hic ñ non accipitur proprie. id
eſt. nullus hõ. ſed large. id eſt nullũ ſupposi
tũ intellectual' nature nouit filiũ ſcʒ eſſen/
tialit' plene ꝛ pfecte. Hoc dico ꝓpter hoĩes
qui cognoſcunt per fidem. et beatos ꝗ per
manifeſtam viſionẽ. qui licet clare videant
diuinam eſſenciã. tamẽ eam nõ cõprehen/
dunt. Niſi pater. nõ excluditur ſpũſſanct᷒.
vt ſit exceptio eſſentialis aut pſonalis. ne/
ꝗꝫ nouit patrẽ quis niſi filius. et cui volue
rit filius reuelare. ꝛ ita fili᷒ eſt cauſa reue/
lationis. q̃ſi diceret. ne miremini ſi omnia
mihi tradita ſũt a patre. ꝗa aliquid maius
habeo. ſcʒ noſcere patrem ꝛ eſſe eiuſdẽ vo/
lũtatis ꝛ eſſentie cum ipo. Et hoc dicit ſm
Hilariũ. ne ſic quid minus ĩ ipo ꝗꝫ in deo
eſſe putetur. Per hoc autẽ ꝙd dicit ſe pote
ſtatem habere reuelare patrẽ. nõ negat eti
am quin habeat poteſtatem reuelandi ſe.
Naʒ ſm Aug᷒. vij. de trinitate. Reuelatur
pater p verbum ſuũ. ſicut verbũ noſtrum
temporale ꝛ trãſitoriũ ꝛ illud de quo loqui
mur ꝛ ſeipm oſtendit. ſic filius dei ꝛ ſe ꝛ pa
trem. ꝗa ipm ita eſt. et hoc pater ꝙd pater.

¶ Hic ſumunt tres moralitates. Prima
ꝙ volentes habere clarã cognitionẽ diui/
ne volũtatis quãta ſit ad agẽda ꝛ ad credẽ
da in ſalutaribꝫ. maxie debent ſtudere hu
militatem que inter alias virtutes diſpo/
nit homiem ad cognitiõem diuie ſapiẽtie.
Sunt enim ſepteʒ virtutes que diſponũt
ad hoc. Prima eſt caſtitas. vt in Joſeph.
cui ꝓpter caſtitatem datũ fuit donũ inter/
pretatiõis ſomniorũ Geneſ. xl. Secũda
eſt abſtinẽtia. vt in daniele. Daniel'. j. Ter/
tia eſt oratio. vt in dauid. ij. Reg. xv. Quar
ta contemplatio. vt in Salomone. iij. Re/
guʒ. iij. Quinta ſolicitudo. in mardocheo.
Heſter. j. Sexta patiẽtia. in Johãne euã/
geliſta. Apocalip. j. Septima humilitas
in diſcipulis. vt hic. Secunda moralitas.
vt ea que nobis ſunt occulta fidei non diſ/
cutiamus temere. Unde Ambro. libro. j.
de trinitate. Aufer argumẽtum vbi fides
queritur. piſcatoribꝫ creditur nõ dyaleti/
cis. Et Auguſti. ſuper Johannẽ. Noli in/
telligere vt credas. ſed crede vt intelligas.
intellectus merces fidei eſt. Et ꝓpter hoc
dicit Grego. xxx. moraliũ. Ex hiſ ꝟbis do
cemur ne temere diffuſa cõſilia de alioruʒ
vocatione et aliorũ repulſione pſumam᷒.
Et facit hoc cõtra illos qui etiam de tem/
porali electione aliquorũ diſputant. dicen
tes. Ut quid iſtũ deus elegit in talem pre
latũ. qui nõ eſt alicuius vtilitatis. nõ atten
dentes illud ꝙ deus facit regnare homi/
nem hypocritã ꝓpter peccata populi. Job
xxxiiij. Tertia moralitas eſt vt ſortilegia.
incantatiões ꝛ alia figmẽta diaboli fugia/
mus. et quo audim᷒ ꝙ omnia pater dedit
filio in poteſtatẽ. ab illo ergo potius que/
ramus noſtre neceſſitatis ſuffragia ꝗ om/
nia poteſt. nõ a diabolo qui nõ poteſt am/
plius ꝗꝫ pmittitur. vt patet Math. viij. et
p beatũ Grego. li. j. moraliũ.

Dixi ſecũdo ꝙ in ſecũda par
te euãgelij eter/
na refectio laborantibꝫ in penitẽtia pmitti
tur. cũ ſubditur. Uenite ad me omñes. Et
tria dicit. venite. tollite ꝛ diſcite. ad innuẽ/
dum ꝙ iſta tria ſunt nobis neceſſaria. ſcili
cet fides p quaʒ accedamus ad deũ. amor
per quẽ voluntarie ſeruim᷒ deo. ꝛ opus p
quod efficaciter implem᷒ mandatum. Di
cit ergo venite. q̃ſi diceret. p me filium ha/
betis facilẽ acceſſum ad deũ patrẽ Joh. x.
Per me ſiqs intrauerit ꝛc. et venite ad me
ſcilicet prius credentes in me per fidem.
Joh. xiiij. Nemo venit ad patrem niſi per
me. Dicit ibi Thomas. ꝙ nullus põt veni
re ad noticiã patris. niſi p verbũ ſuum. qꝺ
eſt filius. Sicut eni volens ſe reuelare ver
bo cordis quod profert ore. ĩduit ꝗdãmo/
do ipm verbũ litteris vel voce. Ita deus
volens ſe manifeſtare hominibꝫ verbuʒ ſu
um ab eterno carne conceptum carne in/
duit in tempore. et ſic nullus poteſt perueni
re ad noticiã patris niſi per filium. Hinc ẽ
ꝙ philippus reprehenditur. petens ſibi pa/
trem oſtendi. cui dictũ eſt. Qui videt me vi
det ꝛ patrem meũ. Bene ergo dicit. Ueni
te ad me credendo p fidem. Iſaie. lx. Ueni
ent ad te curui filij eorum. Ad me inꝗt co/
mitandũ per imitationẽ Joh. j. Magiſter
vbi habitas. venite et videte. venite ad me
fruendũ per glorificationeʒ Math. xxv.
Uenite benedicti patris mei. Uenite ad
me vos clauſi ad me oſtium veritatis Jo
hannis. x. Ego ſum oſtiuʒ. vos egri ad me
medicũ ſalutis Luce. x. Samaritanus in
fudit vinum et oleum ſauciato. vos nau/
fragi ad me portum quietis Johãnis. xvj
In mundo preſſuraʒ habebitis. in me au
teʒ pacẽ. Omes indifferẽter qui laboratis

et onerati eſtis. Laboratis inquã ſiue ſm
naturã.in q̃ naſcimur.q2 hõ ad laborẽ na/
ſcit᷑. Job.v.ſiue ſm culpã.in q̃ tranſgredi
mur. Hiere.ix.vt iniq̃ agerẽt laborauerũt.
ſiue ſm penã in qua morimur. Geneſ.iij.
Maledicta terra in opere tuo. Speciali
ter tamẽ hic xp̄us loquebat᷑ ad iudeos.q̃
laborabãt ſub onere leg̃. q̃d nec ipi nec pa
tres eorum portare potuerunt. Actuũ.xv.
Similiter loquebat᷑ ad gentiles laboran
tes in cultura idolorum. De quo Iſa.xlv.
Labor egypti. Nobis autẽ qui laboram9
in uoluptatibus.vt luxurioſi.auari in cu/
piditatibus.ambitioſi in dignitatib9 dici/
tur etiã venire qui laboratis.ſcilicet labo/
re ſtultiſſimo. Eccl'es.x. Labor ſtultorum
affliget eos. Et vere ſtultus.q̃a ad Roma.
vj.dicitur. Stipendia peccati mors. Ec/
ce merces laboris. Sed nũquid vocat ad
alium laborem.certe non. Dicit enim. Et
ego reficiam vos.triplici ſcilicet cibo. do/
ctrine.euchariſtie et glorie. Bona refectio
que famem neſcit ꝑpetuo. Pſalmiſta. In
loco paſcue ibi me collocauit. Deinde ſub
dit aliud inuitatoriũ ad tollendum iugu3
ſuũ dicens. Tollite iugum meũ ſup vos.
id eſt legem meã euangelicam.que dicitur
iugum.q̃a eſt lex amoris.et ꝑ conſequens
iungit fideles ad veritatẽ.iudeos 7 genti/
les. Amor enĩ eſt vis vnitiua ſm Dioniſiũ.
Et attende benignitate3 ſaluatoris. quia
non imponit inuitis iugum ſuũ. ſed ſpon/
te hortatur. Unde Math.xix. Si vis ad
vitã ingredi ſerua mandata. Et Eccl.xv.
Deus ab initio conſtituit hominẽ in ma/
nu conſilij ſui. Joſue vlti. Si malum vo/
bis videtur timere dominũ.optio vob̄ da
tur. Hinc dicitur in canone. Ex volunta/
rium militẽ eligit chriſtus.xv.q.j. Nõ eſt.
et.xxxiij.q.v. Tunc ſaluabitur. ¶ D' No
tanter autẽ dicit iugum meũ.quod eſt tri/
plex.ſcilicet euãgelice p̄dicationis. Eccl.
vltimo. Collũ veſtrũ ſubijcite iugo illius.
Secundo diuine dilectiõis Oſee.vij. Re
uerſi ſunt vt eſſent abſq3 iugo. Tertio iu/
gum crucis.ſiue mortificatiõis. quod car
nem ſpiritui ſubijcit. Trenorũ.iij. Bonu3
eſt viro cum portauerit iugũ. Et dicit me/
um.propter exemplaritatẽ.quia ipſe tulit
illud pro nobis.docendo.diligendo.ſuſti/
nendo.ſuper vos.id eſt.vt vobis preſide/
at in omĩbus doctrina mea.et p̄cipiat ſup

vos.i.in ratione veſtra et volũtate.q̃ eſt ſu
perior pars aĩe veſtre.in qua debet eſſe di
lectio.ſuper vos.i.in corpore vr̃o. Gallat.
vj. Stigmata dñi in corpore meo porto.
Rabanus dicit ꝙ hoc dicit᷑.vt in reueren/
tia habeamus iugũ diuĩe legis.nõ concul
cantes.ſed venerantes. Et diſcite a me.ſci
licet ſine fallacia.ſimpliciter intelligendo.
ſine poſtilla memoriter retinendo.ſine pi/
gricia efficaciter complendo.a me.docente
verbo et exemplo.quia mitis ſum.in mo/
ribus exterius.ſcilicet nullũ ledẽdo.7 hu/
milis interius in affectibus nemine3 con/
temnendo. Iſtis enim duob9 modis ma/
xime nutritur dilectio.corde.nõ ſolum ex
teriori apparentia vt hypocrita.qui humi/
liatur pro humanis laudib9. Math.v. Re
ceperunt mercedem ſuã. Et ſequit᷑ premi/
um.et inuenietis requiẽ animabus veſtr̃.
ſcilicet in p̄ſenti et futuro. De p̄ſenti dicit᷑
Eccl.vlti. Modicũ laboraui et inueni mi
hi multã requiem. De ſecũdo Iſaie.xxxij.
Sedebit populus meus in multitudine
pacis et in tabernaculis fiducie et ĩ requie
opulenta. ¶ Hic eliciuntur tria documen
ta moralia. Primum eſt ꝙ nõ eſt excuſatio
homĩs cuiuſcũq3 de ſalute ſua quin ad de/
um venire teneat᷑. Iſtud patet. q̃a ad hoc
filius dei deſcendit vt verbo 7 facto voca/
ret homĩes ad ſalutẽ. Unde ipſe dicit Jo/
hãnis.iij.ꝙ deus ſic dilexit mũdũ.vt filiu3
ſuum vnigenitũ daret.vt omĩs qui credit
in eum nõ pereat Joh.x. Ego veni vt vitã
habeant. Et Math.xviij. Uenit fili9 ho/
minis querere et ſaluũ facere quod perie/
rat. Ide3 Luce.xix. Hinc Joh.xv.dicitur
Si nõ veniſſem et locutus eis nõ fuiſſem
peccatũ nõ haberent. Ad hoc ſignificãdũ.
xp̄s voluit tam crebris vicib9 dicere ad ho
mines iſtud verbũ quod hic ponit᷑ venite
qñq3 poſt me.vt Math.iiij.et Lu.v. qñq3
ad me.vt hic. Et Joh.v. Omĩs q̃ venit ad
me.cũ ergo aperte vocat nullus excuſari
poteſt.ad Roma.ij. Quapropter inexcuſa
bilis es o homo Joh.xv. Nũc ergo nõ ha
bent excuſatione3 de peccato ſuo. Hinc ꝑ
regula ap'lus ponit.ꝙ in ſtatu legis euãge
lice regula eſt ꝙ ignorans ignorabit᷑.j. Co
rinth.xiiij. Secũm documẽtũ eſt.ꝙ licz xp̄i
anis neceſſarie ſint oẽs v̄tutes.maxime tñ
hũilitas.a qua ſe xp̄us denomiare voluit
vt rex humilitatis.et dominus militatis.

Et ideo xp̄s ſepius nos ad humilitatem
magis q̄ȝ ad alias virtutes inuitat. Sicut
patet Math. xviij. Niſi efficiamini ſic par
uulus iſte. Et Luce. xviij. Om̄is qui ſe ex
altat humiliabit̃. Et Luce. xxij. Qui volu/
erit eſſe maior. ſit ſicut miniſtrator. Et ra/
tio. quia humilitas ē radix omniū ꝟtutū.
vt dicit Ambro. Et ideo ſaluator non ait.
Diſcite a me mundū fabricare. et om̄ia in
eo creare. miracula facere. mortuos ſuſci/
tare. ſed diſcite quia humilis ſum. inquit
Aug⁹. in li. de ver. do. vbi etiam vocat hu/
militatē fundamentū totius fabrice ſpūa
lis. Tertium documentū eſt. ꝙ vita xp̄ia/
na debet eſſe quieta mente. ſed laborio/
ſa corpore. ad ſignificanduȝ hoc quod dic̃
ħ chriſtus. Inuenietis requiē animabꝫ ve/
ſtris. Hoc contra ocioſas virgines. vidu/
as. et vetulas. que in ħ ſe dicunt maxime
eſſe chriſtianas ꝛ cōtemplatiuas ſi ocient̃
nihil laborantes. Cū tñ vita euāgelica ē re
quies animaꝝ nō corpoꝝ. Unde dr̄ in p̄s
Labores manuū tuaꝝ quia manducabis
Sequit̃. Beatus es. ſcȝ in p̄nti. ꝛ bene ti/
bi erit in futuro ſi hec facies.

Dixi tertio ꝙ in vltima parte
euangelij iugū le/
gis diuine ſuaue eſſe ꝓhibetur. cum dicit̃.
Iugum em̄ meū ſuaue eſt et onus meum
leue. q. d. xp̄s. ideo debetis iugum meū po
tius q̄ȝ iugum veteris legis portare. quia
iugū veteris legis erat graue ꝓpter multi/
plicitatem moralium. propter auſteritateȝ
iudicialiū. propter defectū ſacramentorū
iuſtificantiū. Sed ſic eſt euangiliū meuȝ
ꝙ eſt iugum ſuaue ꝛ onus leue. qꝛ ad ip̄m
portandū ſufficit ſola caritas. Unde Ra/
banus dicit. Quid ſuauius iugo xp̄i. quid
onere leuius. abſtinere a malo. bonū velle
amare om̄es. odire nullū. eterna ſequi. ꝓ/
ſentibꝫ non capi nulli inferre aliquid q̄d ſi
bi fieri nō vult. Et Greg⁹. iiij. moral. dicit
Nō graue mētibꝫ noſtris imponit qui vi/
tare om̄e quod ꝑturbat p̄cipit. qui decli/
nare om̄ia laborioſa onera huius mundi
monet. Hic occurrūt tria dubia. Primū ē
quare xp̄s voluit apparere mūdo. et nō po
tius nobilibꝫ et famoſis ſm ſeculū i fami/
lia. vectura. equitatura. veſtibꝫ. cibis. theſ/
auris. ꝛ alijs. R̄ndeo ſm Greg. ꝛ Criſ. hic
ꝙ ad hoc humilem ſe exhibuit. ad hoc lu/
dibꝛia contumeliaꝝ. ad hoc torſionū pro/
bꝛa et paſſionū tormenta tolerauit. vt ſu/
perbum hominem nō eſſe doceret deus.
Ecce prima cauſa ſcȝ ratōne noſtre exem/
plaritatis. Secundo ideo. quia ſm Gre.
ex quo noſtre perditionis cauſa fuit ſuper
bia. in ſaluatore noſtro debuit eſſe humili
tas. vt contraria cōtrarijs curarent̃. Ex q̄
bus patet quare ita diues noluit eſſe po/
tens. Ratio. quia illa ſunt vt cōmuniter ſi/
gna ſuperbie. Chriſtus aūt venit facere ꝛ
docere in ſe. ideo debuit hr̄e ſigna humili
tatis in veſtitu. in familia. ꝛ in om̄i vita ſua
Ex quo patet ꝙ ſicut euidentiſſimū ſignū
perditionis eſt ſuperbia. ita ſalutis humi
litas. Nō patet. quia ſicut illi ſequunt̃ dya
bolum qui eſt rex ſuper om̄es filios ſuper
bie. ita iſti xp̄m. qui dicit Diſcite a me. quia
mitis ſum et humilis corde. et ſic vtrobi/
q̄ȝ verum ſignū. Secundū dubiū. vn̄
eſt ꝙ multis videntur eſſe grauia p̄cepta
legis euangelice. cū tamen dicantur leuia
Reſpondeo ſm Augu. in li. de verbis dn̄i
ꝙ om̄e hoc eſt ex abſentia gr̄e ſpūſſancti. q̄
q̄ꝫ cito adeſt om̄ia apparebunt facilia. quia
ſpes future beatitudinis omnia alleuiat.
Et hoc eſt quod dicit Raban⁹ ſuper illud
Math. vij. Arta eſt via que ducit ad vitā.
Arta eſt inquit in principio ſed proceſſu tē
poris ineffabili dulcedine dilectionis di/
latat̃. ſicut dentibꝫ obſtupentibꝫ in hoīe in
p̄ncipio grauat comedere quod poſtea de
lectat. Et gloſa ſuꝑ illud. j. Joh. v. Man/
data eius grauia nō ſunt dicit. Que in na
tura ſui dura ſūt ꝛ aſpera. amor dei ꝛ ſpes
premij facit eſſe leuia. Propter quod dicit
Henricus de vrimaria. li. xxiiij. de perfecti
one interioris hominis. c. xviij. Et qui di
cit ſibi grauem viā euangelicā. ſuam imbe
cillitatē non illius grauitatem accuſat.

Tertium dubium. Utrū iugū leg̃ no/
ue ſit leuius iugo veteris legis. Uidetur
em̄ ꝙ non. cum ibi ꝓhibeat̃ ſolum manus
vt non occidas. hic autem animus. vt nō
iraſci. Ibi actus. hic concupiſcentia. Qui
viderit mulierē ad concupiſcendū mecha
tus eſt eam. Math. v. Ad hoc reſpondeo
ſm Thomam in. iij. ſniaꝝ. diſt. xl. ꝛ prima
ſcd̄e. q. vij. arti. iiij. Et lex vetus eſt grauior
multiplici de cauſa. Primo. quia lex vetus
nullo modo iuſtificabat cauſando iuſtici/
am infuſam. que eſt a ſolo deo per gratiaȝ
ſed ſolū docebat. qꝛ in obſeruatōe māda/

torũ eius forma iuſticie cõſiſtit. que grauiſſima eſt. Secũdo grauis erat. qꝛ ꝓhibẽs pctm̃. ſpecialem reatum addebat. inq̃ntuʒ nõ ſolum naturalẽ legem tranſgrediebat. ſed etiam inq̃ntum legis ſcripte tranſgreſſoꝛ erat. Tertio quia ſolum tempalia promittebat. et ſi promittebat eterna. hoc ſatis obſcure et in figuris occultis. Vñ Hebreoꝝ. x. dꝛ. Umbram habens lex futurorum bonoꝝ. Modo certũ eſt ꝙ facilꝰ quilibet ſeruit pro eternis q̃ꝫ ꝑ caducis. Quarto quia illa lex erat timoris. noua ãt amoris. quia data eſt ex maxima charitate effuſionis ſanguinis chꝛiſti. modo facilꝰ q̃s implet ex amoꝛe q̃ꝫ ex timoꝛe preceptum. Quinto lex vetus artabat ad multa cerimonialia. etiã inuitos. Unde et ſi non fuit peccatũ tangere moꝛticiniũ. tamen ſi nõ faciebant ea que in lege ꝓpter hoc mandabant peccabant moꝛtaliter. ad q̃ noua lex non artat. et ſi ad aliqua tamen ad pauca. Nam ſicut refert Auguſtinus ad inquiſitiões Ianuarij. Rabi Moyſes enũerat precepta legalia plus q̃ꝫ mille ſexingenta. ad que omnia tenebantur. Noua autẽ nõ habet niſi ſeptem ſacramenta. ad quoꝛum quedam nõ om̃es tenentur. vt ad oꝛdinẽ et matrimoniũ. Si autem dꝛ ꝙ in moꝛalibus plura pꝛohibet noua q̃ꝫ vetus. Dicendum eſt. ꝙ hoc verum eſt. ſed cum hoc auxilium grẽ ꝯfert ad om̃ia implenda. q̃ gratia om̃ia leuiat. ſm Auguſtinũ. et cuʒ hoc habemus adiutoꝛia multa ſacramentoꝛũ. Unde ſm Scotũ. Et ſi potuerũt mereri grãm pro ꝑmo modo. bene quidem. ſʒ ad grãm ꝑcipiendã nõ habuerũt aliquod ſacramentũ ꝑter circũciſionem. que fuit cõtra oꝛiginale. Similiter dicendum eſt de iudicialibꝰ. ꝙ valde pauca ſunt a xpo tradita. licet per eos qui habẽt declarare legem chꝛiſti. et ſtatuere leges in eccleſia vt pꝛincipes plura ſunt ſuperaddita. ad que etiã tenent fideles obſeruanda. vt in canone. diſtinc. xix. c. j. Preterea de difficultate vtriuſq3 legis nũc apparet ꝙ q̃ntũ ad actꝰ exterioꝛes lex vetus eſt grauioꝛ. quia plura cerimonialia et iudicialia. Quantũ aũt ad interioꝛes actus qui ſunt implere delectabiliter opus virtuoſum. grauioꝛ eſt noua. quia pꝛohibet animũ et motũ interioꝛem. et ꝙ ex amoꝛe impleant pꝛecepta. Et ſic lex noua nõ amanti eſt difficilioꝛ. ſʒ facilima amanti. quia virtus delectationem habʒ annexam. per quã homo faciliter implet opus virtuoſum. Ex his infero corelarie ꝙ lex noua eſt perfectioꝛ lege veteri. ꝓpter plura. Pꝛimo quia fini ꝓpinquioꝛ. eo ꝙ immediate aperit ianuã celi. Vetus autem deſtinabat ad limbũ. Secũdo qꝛ verſatur circa bona grẽ ⁊ gloꝛie. illa circa bona nature et foꝛtune. Iſa. j. Si audieritis me bona terre comedetis. Tertio qꝛ completioꝛ nõ indigens ſupplemento. compendioſioꝛ. q̃ vno verbo impletur. Roꝝ. xiij. Qui diligit pꝛimũ legeʒ impleuit. Utilioꝛ q̃ vtrũq3 ſcilʒ coꝛpus ⁊ animã beatificat. Ideo dꝛ ſemita ſalutis noſtre. q̃ paucioribꝰ inſtrumentis indiget. Et q̃ remouet cerimonialia ⁊ imolatiões. et offert deo ſpiritum contribulatũ contriti coꝛdis. Item ꝑfectioꝛ in hoc q̃ ꝓhibet nõ ſolum manũ ſed etiã animũ. Et ſi diceres. tamen etiam vetus hoc pꝛohibet dicens. Non cõcupiſcas. Reſpondeo. ꝙ hoc eſt in paucioribꝰ. q̃ ſolum in duobꝰ ꝑceptis. ſcilʒ mechie et auaricie. Et licet pꝛohibeat mechiã interioꝛẽ. tñ tranſgreſſoꝛibꝰ nõ infligebat penã. ſm Liram in ꝓlogo ſup Matheũ. Item patet hoc. q̃ capto conſilio difficillimo noue legꝭ q̃d eſt diligere inimicos. hoc eſt facilius q̃ꝫ imolare agnũ paſcaleʒ. Ratio. q̃ ad diligendũ quelibet hominẽ natura inclinat. Secundo q̃ talis dilectio nullũ damnũ infert. ſed vtiq3 comodũ. Tertio q̃ dilectõ magis confoꝛtat tam coꝛpus q̃ꝫ animã. q̃ꝫ odiũ. Prouer. xvij. Animus gaudens etatem floꝛidam facit.

Dñica quinta. II. Sermo. XXXII

Confiteoꝛ tibi pater dñe celi et terre q̃ abſcõdiſti hec a ſapiẽtibꝰ ⁊ pꝛudẽtibꝰ ⁊ reuelaſti ea paruulꝭ. Math. xj. Sic dic magiſꝰ pꝛ Augꝰ. ſup ps. lxx. Inc om̃ia q̃ hominẽ ſcire opoꝛtet. hoc eſt tota ſcientia hoīs. ſcire q̃ ipe nihil eſt ꝑ ſe. ⁊ qm̃ quicq̃d eſt. ex deo eſt. ⁊ ꝓpter deũ eſt. Hec Augꝰ. Uult dicere Auguꝰ. ꝙ homo ꝯſiderata ſua fragilitate oia ſua debet referre in deũ ⁊ de oībꝰ grãs ſibi agere. ⁊ om̃ia ſibi attribuere. Vñ Gregoꝛius li. xxiiij. moꝛal. oſtendens q̃ ſit vera ſapiã hoīs. dicit ꝙ vera ſapientia afficit. id eſt humiliat nõ extollit. nec ſupbientes quos impleuerit ſed lamentantes facit. Et q̃bꝰ